

עין משפט נר מצוה

כב:

ישאין בהן ביטול מלאכה בגון ראש חדש קורין ארבעה. וקשא דהא צפרק אין דורשין צמגיגה (דף יט. וס) אמרינן ראש חדש יוכיח שיש צו קרצן מוסף ומותר בעשיית מלאכה וי"ל דודאי מותר הוא בעשיית מלאכה לאנשים אבל נשים אסורות צמלאכה לפי

שלא פרקו נומיהן צמעשה העגל »:

ולרב אשי מתני' מני לא תנא קמא ולא רבי יוסי דתניא ב' רבי יוסי אומר לעולם קורין שיששה ומפטיר אחד. וא"ת דלמלא ר' יוסי היא והכי קאמר לעולם קורין שלשה והרביעי דהוי מפטיר אחד ולא צעי למימר אחד מן השלשה וי"ל דכי היכי דלת"ק ליכא למימר מפטיר אחד דהיינו רביעי דהא (ב) הוא ממעט צט' צאצ שהוא צשלישי וצרכיעי יותר משני וה' דעלמא וא"כ מסתמא לא יחמייר צט' צאצ שהוא צצ' וה' לקרות רביעי ואינו מחמייר לקרות אלא להפטיר הכי נמי לר' יוסי הוי המפטיר אחד מן השלשה שקראו: **ואיבעית אימא רב פישוט ידים** ורגלים הוא דעבד ברעוא. וקשה וכי לא היה יודע (ג) דמצי לשנויי הכי וכי ס"ד מעיקרא שיהא אסור צלא פישוט ידים ורגלים וי"ל דמעיקרא אסר ליה מדרצנן צלא פישוט ידים ורגלים ובסוף קאמר ואיציעית אימא אין אסור מדרצנן וצד פישוט ידים ורגלים הוא דעביד דאסור מן המורה ומיהו קשה לנישגא קמא דאסור מדרצנן צלא פישוט ידים ורגלים יש לתמוה על צמי כנסיות שלנו שיש צנה רצפה היאך נופל שליח צבור על פניו ונראה לן דמנלי אצלויי וצבתי שרי והכי נמי משמע צסמוך דמיתיי ההיא דפרק אין עומדין דצרכות (דף לז: ושס) דחזין להו לצאיי ורבא דמנלי אצלויי כן פירש רצ הארי גאון:

אין אדם חשוב רשאי ליפול עץ פניו. צירושלמי מפרש היכא שמתפלל צצציל הצבור אצל צינו לצין עטמו שפיר דמי: **קידה** עץ אפים. לא מכח הקרא הוא מפיק לה דהא כמיב נמי (ישעיה מט) אפיס ארץ ישמחו לך אלא הכי גמיר ליה מרביה (ה) דגצי לשון קידה שיך אפיס: הני

אלעזר דאמר רבי אלעזר יאין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו אלא אם כן נענה כיהושע בן נון דכתיב ²ויאמר ה' אל יהושע קום לך [וגו'] תנו רבנן ¹קידה על אפים שנאמר ³ותקד בת שבע אפים ארץ כריעה על ברכים וכן הוא אומר ימכרוע על ברכיו השתחואה זו פישוט ידים ורגלים שנאמר ⁴הבוא נבוא אני ואמך ואחך להשתחות לך ארצה ⁵לוי אחוי קידה קמיה דרבי ואישלע והא קא גרמא ליה והאמר רבי אלעזר לעולם אל יטיח אדם דברים כלפי מעלה שהרי אדם גדול הטיח דברים כלפי מעלה ואישלע ומנו לוי הא והא גרמא ליה "אמר רב חייא בר אבין חזינא להו לאבבי ורבא

ווחק ומתוך שאינו יכול להשען על גודליו ואין ידיו מסיעות אותו צוקיפתו ולריך להסתאמן צמתניו ומתוך כך נלעז צבוקא דלטמא: **הטיח דברים כלפי מעלה**. צמסכת תענית ט' עלית למרום ואין אתה משגיח על צניך: **הא ופא גרמא ליה**. לפי שהטיח מתקלקל צשעת הסכנה:

הקורא עומד פרק שלישי מגילה

מיפק לא נפקי. הלכך לפניה צריך גזירה משום הנכנסין כדלמרינן לעיל לאחריה לא צריך דלא חייש ליואלאין: **זו הכלל כל שיש צו ציטול מלאכה לעס**. צמה שהן מאחרינן צצית הכנסת: **כגון פעניות צבור**. שמותר צמלאכה. רוצ תענית צבור מותרין צמלאכה חוץ משל גשמים

אמצעיים ואחרונים: **ושעשה צאצ**. נמי מותר צמלאכה אלא צמקום שנהגו: **ראשי חדשים**. אין צו ציטול מלאכה כל כך שאין הנשים עושות מלאכה צנה והכי נמי אמרינן צמס' ראש השנה (ר' צג.) גצי משואות משום ציטול מלאכה לעס שני ימים.

ושמעתי מפי מורי הזקן וי"ל שניתנה להם מצוה זו צצצצן שלא פירקו נומיהן צעגל (תוספת). ואני מלאמתי צפרק מ"ה דצרייתא דרבי אליעזר צמעו הנשים ולא רצו ליתן נומיהן לצעליהן אלא אמרו להן אחס רוציס לעשות פסל ומסכה שאין צו כח להציל וגמן הקצ"ה צצכן של נשים צעולם היה שיהו משמרות ראשי חדשים יותר מן האנשים ולעוה"צ הן עמידות להתחדש כמו ראשי חדשים שנאמר ט"ז ומקרא מסיעיו דכתיב אשר נסמרת שס ציוס המעשה (שמואל א כ) ותרסג יונמן ציומא דחולא והתס נמי גצי ר"ח קאי דקאמר ליה מחר חודש וקרי ליה לערצ ר"ח יוס המעשה אלאמא ראש חדש לאו יוס המעשה הוא. ומועד נמי לאו ציטול מלאכה לעס שהרי צאין לצית הכנסת יותר מימות החול לפי שאין עושין צו מלאכה אלא צצצר האצד: **ולרצ אשי**. דלמר זה הכלל דמתני' לאחוי נמי תשעה צאצ דלית ציה מוסף תפלת עגנו: **מסני' מני כו' חל לפיוס כו'**. גצי תשעה צאצ מניא לה צשמעתא צברייתא דמס' תענית: **קורא אחד ומפטיר אחד**. הקורא הוא הוי המפטיר: **סימנא צעלמא**. הא דצדר נקט ליה צצוי דהכלל סימנא יחיצ לן כו': **כל דופי מילתא מחצניס**. כל יוס העודף דצד מחצירו: **לא אסריה מורה**. צצפסוק זה אלא שלא יעשו רצפת אצנים צצצצ"ו דוגמת ש מקדש: **לא צעי מערה צבורא**. שאס ירך יעמדו מפניו: **פישוט ידים ורגלים**. כשהיה נופל על פניו ושאד הצצור לא היו עושין כן: **לא משני**. לא היה רוצה לשנות ממנהגו: **ואיצעוים אימא**. לא היה רגיל ליפול על פניו (א) כלומר שהיה אדם חשוב ואינו נופל על פניו: **אא"כ נענה**. כלומר אא"כ צצצו צצמעשו שהוא נענה צצתפלתו: **למה זה אסא נופל על פניו**. אלאמא אין לו לעשות: **קידה**. האמוורה צכל מקוס אינה אלא על אפיס: **ארצס**. משמע כולו טעוח ארצס: **אחוי קידה**. נועף גודליו ונשען עליהס ושוחה עד שנושק את הרצפה

דמנלי

והקרינן קמיה דרב הוא. איבעית אימא פישוט ידים ורגלים הוו עביד רב, וכדעולא דאמר לא אסרה תורה [א]לא פישוט ידים ורגלים. איבעית אימא לא אסר ר' אלעזר רשאי ליפול על פניו צצצבור אלא אם כן נענע כיהושע בן נון, שנאמר ויאמר ה' אל יהושע קום לך וגו'. ת"ר קידה על אפים, כריעה על ברכים, השתחוויה פישוט ידים ורגלים. וכולהו מקראי. לוי אחוי קידה קמיה דרבי ונפל ואישלע. והאי גרמא ליה והאמר ר' אלעזר לעולם אל יטיח אדם דברים כלפי מעלה כו'. [נאמר רב חיאי בר אבין חזינא להו לאבבי ורבא

מסורת הש"ס

א) תענית כט.; ב) נשבת קמו. וט"ז.; ג) נשבת חא. וט"ז.; ד) תענית יד.; ה) צכרות לז; טצועות טז.; ו) תענית כה. סוכה גג.; ז) נצרכות לז: ט"ז.; ח) תפאליס קג.; ט) נדף כה.; י) נוע"ע חוס' תגיגה יח. ד"ה ר"ח חוס' ר"ה כה. ד"ה משום חוס' שבת כד. ד"ה אל דלמאן.

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה ואיצעית אימא וכו' על פניו כלל שהיה אדם: ב) תוס' ד"ה ולרצ אשי וכו' דהא הוה ממעט צט' צאצ צשהוא חל צשלישו וצרכיעי: ג) ד"ה ואיצעית אימא וכו' לא היה יודע דביעי לשנויי: ד) ר"ה קידה וכו' גמיר ליה מבייה ולא מיתיי קרא אלא דגצי לשון קידה:

מוסף רש"י

קורין שלשה ומפטיר אחד. מאותן שלשה אחרינן מפטיר משום שאין מוסיפין בחול יותר מג' אנשים ולא ידיום על ד', לקרות לנו ונחמסי אלא צצצתן וציוי"ט, ולפיכך קורין ג' חזקן ספר מורה הוא ונלאו הכי הוו קרו שלשה. שהוא תמקת עורא לקרות צצני ונחמסי כסן ולי וישאל (תענית טז.). קורא אחד ומפטיר אחד. אחד קורא והוא עצמו המפטיר (שם), אין אדם חשוב ראשי ליפול על פניו. צבוות עטמו צצני הצצור, שאס לא יענה ויפסוקו, כך שמעתי, אלא אס כן יודעין צו שהוא צצצו ציהושע צצמר לו הקב"ה קוס לך למת זה אמת נופל על פניך (תענית ד'). להשתחות לך ארצה. לשון משמטת משמע (ברכות דז:) לשון שיטות (שבועות טז.). לוי אחוי קידה. נועף שני גודליו צצצך ושוחה ונושק את הרצפה (תענית כה.). ואישלע. נעשה חייג לפי צצצווקף גופו מאליו ואינו נשען על ידיו צצצוקה לצמוק גופו למעלה מנלא כל אונס וצקיפתו על ממני (סוכה גז.). יטיח. חזוק, לשון צצצאשית כא) צמטעיו קצת הטיח דברים. צמס' תענית (כה). עלית ושעת לך צצמרוס ואי אתה משגיח על צניך (סוכה שם). הא והא גרמא ליה. התנא גרס לו נענע צצצותא דצברים ונענש צשעת המאורע כדלמרינן צצצכת שבת (גז). נפל מורא מדד לצביא (סוכה גז.).

תורה אור השלם

1. לא תעשו לכם אֱלִילִים ופסל ומוצבה לא תקימו לכם ואִתָּן משפֹּת לא תתנו בארצכם להשתחוות עליה כי אני יי אֱלֹהֵיכם:

2. ויאמר יי אל יהושע קם לך לקדו זה אתה נפל על פניך:

3. ותקד בת שבע אפים ארץ ותשתחו ונפלך ויאמר יי חזי אִתָּךְ ונפלך דוד לעולם:

4. וידו כבלות שלמה להתפפל אל יי את כל התפלה והתחנה הזאת קם מלפני מוחב יי מברע על ברביו וצכויו פרשות השקיות:

5. ויספר אל אביו ואל אחיו ויועצ בו אביו ויאמרו לו מה תהיהלם תנה אשר תחלהו הבוא נבוא אני ואמך ואחך להשתחוות לך ארצה: בראשית ו י

רבינו חננאל

מתני' ביום טוב חמשה וביום הכפורים ששה כו'. ואסיקנא קוט האי כללא בדיך אל דטפי מילתא מחבירה טפי בה גברא יתירא. בראשי חדשים ובמועד דאיכא קרבן מוסף קורין ארבעה, כיום טוב דאסור בעשיית מלאכה חמשה, כיום הכפורים דעונש כרת ששה, בשבת דאסור סקילה שבעה. גופא רב איקלע לתענית ציבור קם קרא כסיפרא במקום כהן דאפילו רמי ורביי כהני חשיבו הוו כיפוי ליה. ושמואל דהוא כהן לא הוה התם. פתח בריך, חותים לא בריך. נפול כולי עלמא אאפיהו ורב לא נפל, משום דרצפה של אבנים הוות קמיה. דהניא ואבן משכית לא תתנו בארצכם. פי' רצפה כדכתיב על רצפת הבז ושש ורר וסחורת, וכדחתנין עמוד והפג על רצפה. וברצפה של אבני

בית המקדש אתה משתחוה ולא ברצפה וזולתי המקדש. ואקשינן אי הכי לכולי עלמא אסיר. ופרקינן קמיה דרב הוא. איבעית אימא פישוט ידים ורגלים ורגלים. איבעית אימא לא נפיל רב אאפיה, משום דר' אלעזר דאמר אין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו צצצבור אלא אם כן נענע כיהושע בן נון, שנאמר ויאמר ה' אל יהושע קום לך וגו'. ת"ר קידה על אפים, כריעה על ברכים, השתחוויה פישוט ידים ורגלים.